

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500—; pentru particulari Lei 400—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300—. În străinătate Lei 800—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6—

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Scumpetea banilor. — Cooperare și concentrare. — Organizarea unei Bănci prin Mecanografie. — Programul economic al noului guvern. — Impozite. Legea timbrului. — *Jurisprudențe:* Drept interprovincial. Competința judecări. Răspunderea garantului. Valabilitatea obligațiunilor contractate de directorul executiv al unei societăți anonime. Stipularea competenței la împrumuturi ipotecare. Judecătoria de arbitri. Nulitate. — *Cronică:* Neerolog. O știre eronată. Banca „Victoria” Arad. Este posibilă o reviziune a legilor referitoare la reforma agrară. Modificarea legii minelor. Circulația devizelor în Cehoslovacia. Noul proiect de legi agricole. O comisie specială economică pentru Ardeal și Bucovina. Banca Moldova S. A. din Iași. — Situațiunea sumară a Băncii Naționale a României. — Cursul Valorilor la București.

Scumpetea banilor.

Acțiunea întreprinsă, la timpul său, de „Banca Națională a României” pentru reducerea dobânzilor la depuneri și la împrumuturi, a avut la noi, asupra pieței de bani efectul salutar așteptat.

Dobânda, în general, s'a redus la bănci și a devenit mai suportabilă. Aceasta în măsură mai mare la băncile din Ardeal, dar mai puțin în vechiul Regat.

Dobânda redusă odată la noi s'a menținut scăzută la bănci. Nu tot astfel la băncile din vechiul Regat. După informațiile, ce deținem, acolo măsurile luate de banca de emisiune pentru îmbunătățirea și asanarea pieței au fost mai puțin respectate și dobânzile percepute continuă a fi și acum mult mai urcate decât în Ardeal.

Și totuși se ivesc, ici-colea și în Ardeal plângeri și reclamații împotriva dobânzilor, zise, prea urcate.

Sunt îndreptățite aceste reclamațiuni și plângeri?

Răspundem cu un categoric nu.

Dobânzile de 12% și 14%, ce se percep azi în Ardeal dela bănci și 16%-18%-22% dela particulari sunt absolut justificate și chiar moderate, în situația actuală a pieței internaționale de bani și în lipsa generală de numărare, ce domnește pe piață.

Chiria banului s'a scumpit, în timpul din urmă, și în străinătate, pretutindenea. În Germania scontul oficial a fost urcat în lunie a. c. dela 5% la 6% și în Octombrie la 7%. Italia a urcat scontul în Noembrie cu 1/2% la 5 1/2%; Suedia dela 3 1/2% la 4 1/2%; Austria în Iulie dela 6% la 6 1/2% și Ungaria în Octombrie cu 1% la 7%.

Singurele țări unde scontul oficial se menține încă staționar este Anglia, Franța și România.

Urcarea scontului oficial în străinătate, de sine înțeles a avut drept consecință urcarea generală și a discountului privat, care în Germania de pildă, este în general numai cu 1%-2% mai redus decât etalonul privat la noi în Ardeal.

Dacă deci în Germania, stat bine consolidat sub raport financiar, cu valută fortificată și unde abundă împrumuturile ieftine americane (Dollari) dobânda curentă s'a stabilit, în lumea comercială și industrială, cu 11%-12%, respective cu 16%-18% la particulari, dobânzile azi curente la noi de 12%-14% în transacțiunile dintre bănci și de 18%-22% față de debitorii particulari, între împrejurările de astăzi, se poate numi mulțămitoare.

O nouă diminuare a dobânzilor la noi, fiind seama de situația financiară internă și externă, este insuportabilă de băncile, ce alimentează piața noastră de bani.

Cooperare și concentrare.

Într'unul din numerile trecute ale revistei noastre s'a arătat în articolul „Fuzionări”, necesitatea impusă poate și de împrejurări, de-a îndruma băncile noastre locale către contopirea lor în unități mai mari, adică îndrumarea capitalurilor mici către concentrare. Deasemeni am arătat în numărul trecut felul cum s'a ajutat industria noastră. Trebuie să recunoaștem că dacă industria națională e într'o stare cam precară, o bună parte din vină îi revine ei. Nu putem ignora ajutorul pe care statul l-a dat acestei ramuri a economiei naționale prin tarifele vamale protecționiste până aproape de prohibire. Se poate imputa conducătorilor întreprinderilor industriale că n'au dat însemnătatea care se cuvenea raționalizării, care în restul Europei preocupă atât de aproape pe toți oamenii întreprinzători și de afaceri.

Prima etapă către organizarea modernă științifică a lucrului, către raționalizare a fost: selecționarea și apoi concentrarea întreprinderilor. Aceasta s'a practicat și se mai practică și azi în Germania. Selecționarea și concentrarea întreprinderilor, natural se face numai cu un grup de aceleași industrii. O industrie, o întreprindere din grup, slabă și fără perspectivă de-a fi remediată și adusă în stare de producție normală e pur și simplu desființată. În felul acesta se scapă de un balast și de un concurent; iar ce are bun se trece și se înglobează la altă întreprindere sănătoasă, care datorită conducerii și condițiilor geografice și economice marchează progres. Grupul de industrie are o conducere unitară, produsele standartizate, oficiu comun de desfacere și de achiziționat în comun materiile prime, precum și noi debușuri. Poate trata afaceri mari, ceea ce n'ar fi fost posibil fiecărei întreprinderi în parte. Aranjamentul standartizării obligă pe fiecare fabrică din grup, la un anumit tip sau tipuri de fabricate, ceea ce facilitează lupta contra concurenței peste hotare și considerând și lucrul în serie mare, diminuează prețul produselor, cari astfel găsesc și 'năuntru și 'n afară, un număr cât mai mare de consumatori. Dacă se pune problema încurajării industriei naționale, nu trebuie însă să se uite că mulțimea consumatorilor trebuie să plă-

tească cu bani grei indiferența și lipsa de cooperare a industriașilor.

Industria noastră, dacă e ceva mai dezvoltată în nouile provincii, în general e formată din întreprinderi mici, chiar și atunci când le-am considera acceptabile — avem și produse de calitate fină cari ar putea rivaliza cu cele din străinătate — ca preț însă sunt departe de-a fi convenabile, mai ales pentru puterea de cumpărare atât de redusă a consumatorului român. Multe din industrii sunt mici, cu resurse modeste și în luptă aproape permanentă cu greutatea de ordin financiar. Se impune o cooperare a industriilor pe grupe, după felul de fabricație, aceasta spre binele lor și al publicului consumator. O cooperare sub formă de cartel au făcut la noi, mai de mult, fabricile de zahăr și cele de hârtie. O formă mai ideală ar fi concentrarea industriilor pe grupuri, cari să ne ofere ceva din ceea ce vedem că se înfăptuește în străinătate și ceva din solidaritatea de aiurea, care totdeauna a ajutat la mersul civilizației.

Avem puține mori, și într'o țară agricolă — vor veni și ani buni — industria morăritului ar putea lua o dezvoltare nebănuită de mare. De ce merg atât de greu fabricile, puține la număr, de mașini agricole? Apoi tăbăcăriile, fabricile de postav, de bere, ciocolată etc.?

Nu putem ajunge decât la concluzia, că o cooperare și o concentrare în industrie se impune. Solidaritatea și raționalizarea ar trebui să înlocuească cât mai mult și cât mai curând ajutorul ce se așteaptă dela stat.

B.

Organizarea unei Bănci prin Mecanografie.

În mai multe rânduri am arătat în coloanele acestei reviste progresul pe care l-au realizat în materie de organizare, bancherii din St. Unite ale Americii și cei din vestul Europei, mai în urmă. Această organizare se bazează pe *mecanografie*, adică lucrul cu ajutorul mașinilor. În legătură cu mecanografia, vom da în românește, — în mai multe numere consecutive — o conferință a dlui *Ferrand*, directorul Băncii Renaud din Nancy, ținută la Paris și în alte trei orașe mai mari din Franța privitoare la aceasta chestiune.

Chestiunile de organizare modernă științifică și de mecanografie în bancă, fiind mult apreciate peste hotare, credem că ele vor interesa și pe cititorii noștri.

Domnul Ferrand începe prin a-și pune întrebarea:

Pentru ce am mecanografiat serviciile noastre?

Pentru că e o progresie constantă a afacerilor în toate băncile, că aceste afaceri necesită scripte din ce în ce mai numeroase și că ele trebuie să fie executate repede și fără erori; pentru că contabilizarea acestor afaceri întrebunțează numeroase piese cari se repetă în parte unele și altele și că e avantajos a le trasa cu unul și același gest; pentru că industriașii și comercianții întrebunțează din ce în ce mai mult, pe bună dreptate dealtfel, virimentele și cecurile pentru regulările lor și că acest fel de a lucra obligă băncile la numeroase operațiuni al căror interes e de-a reduce prețul de cost.

Am fost deasemenea frapați de insuficiența tehnică a unei mari părți din personal. Războiul a săpat în rândurile funcționarilor goluri mari și meseria noastră nu e dintre acelea, orice s'ar spune, unde să se improvizeze ușor. Întrebunțarea mâinii de lucru feminine a făcut ca personalul să fie cu mult mai flotant. Numeroase fete tinere sunt toate funcționare temporale: ele sunt în birourile voastre ca și-atâtea llene Cosânzene, așteptând pe Făt-Frumos care să le deștepte și ducă într'o zi. E dealtfel foarte firesc și nu-i vorba aici de nici o idee de blam în această constatare, dar noi trebuie totuși să ținem cont de aceasta în conducerea exploatațiunilor noastre.

Ne-a venit ideea că mașinile în bună parte ar putea remedia aceste dificultăți. Ne-am mai gândit că ele ne vor da mai multă precizie în scripte și mai multă ordine în clasările noastre, diminuând poate și numărul funcționarilor, căci nu mai avem loc.

Ideile stabilite a priori, noi am vrut a le verifica prin experiență și ne-am adresat mai întâu comercianților de mașini și apoi acelora dintre confrășii noștri cari ne-au precedat pe calea mecanografică.

Confrășii noștri, în mod foarte amabil, ne-au dat toate lămuririle pe cari le-am solicitat, sunt fericit de a le mărturisi aici și de a le adresa, toate mulțumirile noastre. Cât privește despre comercianții... Ah! Domnilor, ei deasemenea au fost foarte îndatoritori: câte prospecte, câte demonstrații, câte încercări!... Departe de mine gândul de-a le-o reproșa: ei își făceau meseria lor cu zel. Dar eram cât pe aici să fim înecați sub această abundență de documente și de probe, care mai de care mai probantă.

Am examinat un anumit număr de contabilități întrebunțând mașini pentru confecționarea diverselor lor piese, cărți, borderouri, scrisori, etc., și am văzut multe lucruri interesante: pretutindeni unde mașina substituiea tocul, se obținea rapiditate și precizie în lucru. Ne rămânea de calculat și economia de timp și oameni, care rezulta în mod incontestabil de pe urma mașinismului și compensa cheltueala grea pe care o ocaziona echiparea unei contabilități întregi de bancă, cu numeroasele sale servicii atât de interdependente, cari te fac să te gândești la mașinăriile unui ceasornic gigant.

A mașiniza numai pentru a reduce cheltuelile generale de exploatare e o concepție falsă: ea

face posibilă compresarea numărului funcționarilor, dar având în vedere sumele astfel economisite asupra salarelor, trebuie să se facă evidente și: 1° dobânda capitalului investit; 2° întreținerea materialului; 3° amortizarea sa repede.

Dar, chiar dacă n'ar fi sau numai aproape o ameliorare a Cheltuelilor Generale, ce avantajii în schimb la supravegherea conturilor; ce rapiditate în trimiterea pieselor clientelei; ce precizie în scripte; ce satisfacție în faptul de-a nu avea niciodată o scriptă în întârziere și de-a cunoaște zi de zi, am putea spune aproape oră de oră, situațiunea exactă a băncii; ce progres față de metodele vechi pe lângă cari, aceasta permite să obții, în fiecare zi și fără lucru suplimentar, o balanță justă. Ah! Domnilor, numai acei dintre noi cari au muncit cu înverșunare la consunarea balanțelor lunare, pot măsura cecece înseamnă de-a poseda o balanță zilnică exactă, a da siguranță direcțiunei unei bănci.

Repet că primul nostru studiu a făcut să iasă în evidență următoarele puncte:

1. *O mărire constantă a lucrului improductiv care rezultă din serviciile gratuite sau aproape gratuite, din ce în ce mai numeroase, cerute de clientelă: virimente, cecuri, cupoane etc.*

Cauza acestei măriti e desvoltarea mereu crescândă a nicei clientele și întrebunțarea generalizată a operațiunilor de cont pentru regulări. Acum 25 sau 30 ani, numai casele importante și marii capitaliști frecventau băncile cari rămâneau, pentru restul umanității, peșteri misterioase al căror prag era cu mult mai bine să nu-l treci. La țară, mai ales, reputația bancherului era de plâns: era un Shylock, un Gobseck și clientul său era un nenorocit să-i fi plâns de milă, căci nu intrase la bancă decât să împrumute. Nenorocirea și rușinea erau deasupra lui. Cei câțiva proprietari posesori de titluri țineau să rămână necunoscuți.

În timpul primilor mei ani de direcțiune, am avut de creiat, la țară, un număr de mici agenții. Alegeam întotdeauna o casă cu două eșuri, dintre cari una discretă. Primii clienți aveau aerul de conspiratori și ajungeau la noi furișându-se pe lângă ziduri. Aceasta stare de lucruri a evoluat dealtminteri foarte repede și a dispărut aproape cu totul în anii cari au precedat războiului. Numeroși antemergători au procedat, nu fără greutate adesea, la educația financiară a publicului. Prin difuziunea la infinit a valorilor mobiliare, toată lumea a devenit puțin câte puțin clientul obligat al bancherului. Afacerile se fac la lumina zilei și acel care se ascundea prudent acum 20 de ani, trece mândru acum, cu îndrăzneală în hall-ul agenției și e măgulit de-a numi directorul: „Dragul meu prieten“.

Trebuie să ne felicităm de această nouă stare de lucruri; dar e și un revers: e numărul considerabil de scripte cari sunt necesare, scripte dintre cari multe nu sunt remunerale prin cheltuelile decontate clientelei. Gândiți-vă la plata cupoanelor de 5 frs de Rentă a văduvei X..., va cere 2 chitanțe, o fișe, o intrare, o ieșire, o contare, un transport dela bancă la Tezaur și un altul dela Tezaur la bancă, etc., etc., totul pentru 0.25, dacă nu chiar pentru nimic.

Cum e imposibil a tria afacerile în productive și inproductive, și că trebuie să le luăm pe toate, suntem forțați de-a înfățișa o organizare care să ne permită de a le contabiliza cu cele mai mici cheltuieli.

2. *Paralel cu mărirea lucrului, trebuie să fim conștienți de complicația sa.*

Cota de valori s'a triplat sau împătrit de 10 ani. Negocierile titlurilor au devenit lucru de specialiști și a celor bine informați. Legile fiscale au complicat foarte mult contabilitatea bancherilor. Percepțiunea impozitelor, atât asupra cifrei de afaceri ca și asupra cupoanelor, asupra rambursărilor de titluri, asupra dividendelor, asupra dobânzilor după depuneri, etc., etc., reprezintă tot atâtea dificultăți contabile de cari părinții noștri au fost scutiți. Cât era deci de ușor de făcut altă dată un borderou de cupoane!...

Din această complicație decurge pentru bănci necesitatea de-a specializa din ce în ce mai mult personalul său. Prin urmare, ea trebuie să faciliteze acestui personal orice lucru care nu intră în specialitatea sa. Cel dela ghișeu trebuie să rezerve activitatea sa spre a mări cunoștințele sale tehnice, a primi și sfătui clientela. El nu trebuie să aibă de efectuat decât operațiuni contabile cu totul elementare și marele principiu al diviziunii muncii intervine a tot stăpânitor.

3. *Din această specializare naște necesitatea controalelor de tot felul. Fiecare lucrează puțin cam orbește și nu percepe decât o fază scurtă a operațiunii.*

Dar aceste controale, așa de necesare totuși, cer încă personal, și atunci?...

4. *O altă preocupare de ordin material intervine: multiplicitatea operațiunilor atrage mărirea numărului funcționarilor, localurile sunt în curând prea strâmte și cheltuieli considerabile de mărire trebuiesc avute în vedere.*

După ce s'a examinat toate chestiunile, ne rămânea de văzut dacă mașinile cari ni se propuneau din toate părțile vor putea rezolva în întregime sau în parte, problemele puse și pe cari le rezumăm astfel:

1. *Mecanografia operațiunilor permite ea reducerea timpului consacrat lucrărilor improductive?*

2. *Din faptul complicării sale care crește fără înțetare, lucrul trebuie să fie divizat. Întrebuințarea mașinilor permite diviziunea lucrului?*

3. *Prin întrebuințarea mașinilor controalele „contabile“ sunt ele posibile și rezezi?*

4. *În fine mecanografia permite ea de-a face, în același local, operațiuni mai numeroase?*

Da pentru primul punct, căci lucrul improductiv poate fi redus tare prin întrebuințarea cōpților multiple.

Astfel, pentru anumite emiteri (trageri) noi suntem obligați a face:

1. Cecul;
2. Avizul de dispoziție;
3. Serisoarea de trimitere beneficiarului;
4. Avizul de debitare a celui care dă ordin;
5. Cōpiile a acestor diverse piese.

Toate aceste operațiuni pot fi făcute simultan de către mașină, o economie anumită de timp și de mână de lucru rezultă din aceasta.

Da, pentru al doilea punct, căci mecanizarea lucrului are ca prim principiu diviziunea sa și, prin urmare, specializarea obligatorie a funcționarilor. Poate că nu e un bine, dar e o necesitate. Complexitatea lucrărilor cerute băncii și rapiditatea cu care trebuiesc a fi efectuate aceste lucrări, impun în mod imperios specializarea pe care întrebuințarea mașinilor o facilitează.

Da încă, pentru al treilea punct: fără mașini, cât de costisitoare și încete sunt controalele contabile; cu mașinile, cât sunt ele de simple, precise și rapide. E ușor, reunind diferite instrumente, să obții simultaneitatea trecerei scriptelor și a controlului lor contabil. Dacă s'a strecurat o greșeală, ea e imediat dată pe față, căutată, aflată, reparată.

O vom vedea îndată de altfel examinând mecanismul consumărilor zilnice.

Și da încă, pentru al patrulea punct: mașina își stă mai puțin în drum decât biroul, ea permite să câștigi puțin din acest spațiu așa de prețios în zilele noastre. (Va urma).

Programul economic al noului guvern.

După încheierea ultimului nostru număr guvernul a lansat manifestul său electoral, publicând programul său de guvernământ. Reproducem partea privitoare la programul economic-financiar, de care ne-am ocupat deja în articolul „Politica economică a noului guvern“ în numărul nostru 46 din 17 Noiembrie a. c.

Conștient de greaua situație economică în care se găsește țara, guvernul, încrezător în capacitatea de muncă și creație a Națiunii, își va da toate silințele pentru a îndruma economia națională astfel, încât să înlănească dezvoltarea maximă a tuturor forțelor de producție.

Politica agricolă.

Întreaga sa politică va avea ca îndreptar faptul că țara noastră este agricolă și că, prin urmare, existența tuturor celorlalte ramuri de producție atârână de buna stare a agriculturii.

Această nouă orientare în politica noastră economică este cu atât mai necesară, cu cât, în urma împrăștiării, patru cincimi din solul țării se află în mâinile gospodăriilor țărănești și este absolut necesar să se ridice capacitatea lor de producție.

În acest scop, se va grăbi desăvârșirea aplicării reformei agrare în cel mai scurt timp, înlăturându-se abuzurile de până astăzi și se vor lua măsuri pentru cadastrarea proprietății, introducându-se și în vechiul Regat și Basarabia cărțile funduare, iar împrăștiările de până acum în Ardeal, Banat și Bucovina se vor înregistra, fără amânare, în cărțile funduare.

Se vor crea condițiuni pentru rentabilitatea agriculturii, prin revizuirea tarifelor vamale și de transport, prin reducerea dobânzilor la capitalurile investite în

agricultură, precum și prin creare și asigurare de de-bușuri.

Producția va fi stimulată prin favorizarea introducerii de mașini și unelte, prin o educație intensă de educație agricolă, practică și științifică, prin reorganizarea și lărgirea creditului agricol și prin înființarea asigurărilor agricole.

Organizarea creditului funciar va trebui să înlesnească cumpărarea și parcelarea moșiilor scoase în vânzare de proprietari și o normală circulație a micii și mijlociei proprietăți.

Pentru consolidarea proprietății țărănești, se va da cea mai largă dezvoltare vieții cooperative, pe baza autonomiei acestei instituții, atât în scopul valorificării produselor agricole, cât și pentru procurarea mașinelor și instrumentelor necesare gospodăriilor agricole.

Ramurile agriculturii: economia vitelor, viticultura, pomicultura vor fi obiect de specială preocupare, dat fiind rolul lor într'un regim de mică și mijlocie proprietate.

Guvernul va pune în valoare:

Terenurile, inundabile, prin întreprinderea de indigui.

Pescăriile, prin o reorganizare bazată pe dezvoltarea clasei pescarilor și a lucrărilor tehnice de alimentarea și întreținerea bălților.

Pădurile, prin raționala exploatare a posibilităților anuale cu ajutorul muncitorilor de păduri cooperatizați și prin vaste lucrări de replantare a terenurilor devastate sau neproductive.

Politica vamală.

Taxele vamale de export vor fi reduse și apoi desființate, îndată ce situația vamală o va îngădui.

Tariful vamal va fi întocmit pe baza unei protecțiuni raționale a industriei naționale, limitată la strictul necesar, pentru ocrotirea industriilor care au condiții firești de dezvoltare în țară și a industriilor necesare apărării naționale.

Ridicarea restricțiilor economice.

Legile economice din 1924, vor fi revizuite pentru a se realiza, prin înlăturarea restricțiilor economice, egalitatea de tratament a capitalurilor străine cu cele românești și a se așeza, pe baze raționale și în interesul exclusiv obștesc, punerea în valoare a bogățiilor naționale.

Căile de comunicație.

Căile ferate vor fi refăcute și normalizate prin organizarea lor, ca întreprindere economică autonomă. În acelaș fel vor fi reorganizate și modernizate Poșta, Telegraful și Telefonul, porturile și toate instituțiile lor anexe.

Stabilizarea monetară.

Înainte tuturor chestiunilor de ordin economic și financiar, guvernul este preocupat de stabilizarea

monetară atât de întârziată și absolut indispensabilă pentru a eși din criza de azi.

Pentru a realiza operația stabilizării, pentru normalizarea funcționării vieții noastre economice ca și pentru refacerea căilor ferate, guvernul va lua toate măsurile financiare pentru asigurarea echilibrului bugetar și va încheia împrumutul extern necesar.

Reorganizarea contabilității publice.

În acelaș timp, va introduce de urgență controlul preventiv a cheltuielilor publice, va reforma regimul contabilității publice, va reorganiza Curtea de Conturi pentru a obține o verificare efectivă a cheltuielilor și va da o organizare comercială tuturor serviciilor industriale și exploatarii Domeniilor Statului.

O mai bună repartiziție a impozitelor.

Printr'un regim bine chibzuit al impozitelor, printr'o energetică cruțare, printr'o bună organizare a percepției și printr'o mai dreaptă repartizare a impozitelor, guvernul se va strădui să repare nedreptățile fiscale și să ridice piedicile care se pun în calea unor producțiuni normale.

Așezând viața economică și financiară în cadrul condițiilor firești ale existenței poporului nostru și posibilităților sale de dezvoltare și îndrumând întreaga organizație de Stat pe căile legalității, avem deplină încredere că vom contribui la însănătoșirea grabnică a economiei noastre naționale și la consolidarea materială și morală a Statului.

Impozite. Legea timbrului.

Timbrul polițelor.

Administrația Financiară aduce la cunoștința publică următoarele:

„Prin ordinul circular dat de Onor. Minister de Finanțe cu Nr. 295.393 din 7 Nov. 1928, ni se comunică că a ajuns la cunoștința Ministerului faptul, că unele bănci atunci când acordă împrumuturi pe cambii, primesc dela debitori aceste cambii în alb, la care *impozitul proporțional este calculat cu 0.25%*, ca pentru cambiile cu scadența până la 6 (șase) luni.

La termenul de plată convenit, dacă debitorul nu-și îndeplinește angajamentul de plată, băncile completează cambiile cu data emisiunii și termenul de plată numai în limita termenului de șase luni atât cât este valabil timbrul, cu toate că termenul împrumutului a fost mai mare de șase luni.

Cum cazuri de aceste sunt foarte dese și se întâmplă de foarte multe-ori ca înaintea Judecătoriei sau Tribunalului partea adversă să ridice chestiunea originii cambiilor cari în realitate au o dată mult anterioară datei emisiunii, *punem în vedere tuturor instituțiilor bancare din cuprinsul acelu județ, că atunci când primesc polițe în portofoliul lor, aceste cambii trebuie completate cu data emisiunii și scadenței,*

cunoscând ca dacă se vor întâmpla cazuri când aceste polițe în alb vor fi prezentate în fața instanțelor judecătorești completate ulterior în așa fel că aceste date nu corespund realității, Ministerul va aplica legea cu toată rigoarea fără a admite părților nici o dispensă sau reducere de amendă“.

Nouă deciziuni ale comisiunii centrale a timbrului.

Comisiunea centrală a timbrului a luat hotărârile ce urmează, în ce privește aplicarea impozitului proporțional asupra rezervelor societăților anonime, prevăzută de legea timbrului:

1. Legea timbrului în art. 15, § 7 supune la impozitul proporțional capitalul social adus de asociați, fie la constituirea societății, fie ulterior sau cu ocazia fuzionării mai multor societăți din care una își păstrează individualitatea.

Fondul de rezervă, prevăzută de art. 184 codul comercial ca fiind constituit dintr'o preluare anuală asupra beneficiilor nete impusă societăților anonime în scopul limitat al acoperirii eventualelor deficite ce ar surveni în cursul funcționării lor iar nu pentru a fi întrebuințat în operațiunile acelor societăți, nu poate fi considerat ca un adaus la capitalul social și deci supus impozitului proporțional ca atare.

2. Simplul fapt al fixării unui termen de plată într'un cek nu poate transforma cekul într'o cambie, întrucât nu îndeplinește și celelalte condițiuni de formă ale cambiei cerute sub pedeapsă de nulitate de art. 270 și 273 codul comercial.

Un atare cek prin urmare în care termenul de plată este fixat înăuntrul termenului de 15, 30 sau 90 zile prevăzute de art. 14, § 4 legea timbrului nu este supus conform acestui text, la plata nici unui impozit.

3. Cererile pentru trecerea în registru a numelor persoanelor care fac parte din Consiliile de administrare ale societăților și de mențiunea procuriștilor se vor timbra cu 8 Lei, conform art. 4, § 1 legea timbrului.

4. Art. 15, § 8 urmează a se aplica numai pentru transmisiunile de proprietate constatate prin hotărâri judecătorești definitive.

5. Conform art. 16, § 1, al. 2 legea timbrului bunurile mobiliare ale societăților civile cum este și Asociația Generală a Presei sunt supuse la impozitul proporțional de 0'10 la sută indiferent de destinația ce se dă veniturilor acestor bunuri.

JURISPRUDENȚE.

1. **Drept interprovincial. Competința judiciară.** Când una din părțile contractante își are domiciliul sau sediul în Ardeal, iar cealaltă în Vechiul Regat, ținuturi cu legislație diferită, competența judiciară se stabilește, în lipsă de clauză contrară de legea locului unde s'a încheiat convenția. Într'adevăr, prin-

cipiul că *lex loci contractus* determină toate efectele acestuia, constituie o cristalizare a intențiunii normale ale părților. (Trib. Târnava Mare S. I. C 933 din 18 Iunie 1928).

2. **Răspunderea garantului.** Garantul scapă de răspundere dacă el din vina creditorului își pierde dreptul de regres față de debitorul principal, deoarece conform practicii judecătorești constante rezultă pentru creditor obligațiunea ca el să-și exercite drepturile sale față de garantul debitorului său în așa fel ca dreptul de regres al garantului față de debitor să fie salvagardat. (C. de A. Cluj S. III. No. 5273/10/927 din 30 III. 1928).

3. **Valabilitatea obligațiunilor contractate de directorul executiv al unei societăți anonime.** Conform jurisprudenței constante directorul executiv al unei societăți anonime are căderea de a încheia el singur contracte relative la afaceri cu cari societatea se ocupă conform statutelor sau în mod obișnuit, deoarece conform art. 43 cod. com. mandatul comercial care este autorizat de patronul său, fie cu conducerea chiar a unor anumite sau izolate operațiuni în cadrul afacerilor sale, are puterea de a dispune în privința tuturor actelor juridice, cari în asemenea afaceri de obicei sunt necesare. În consecință directorul executiv al unei societăți anonime obligă prin faptele sale societatea în fruntea căreia stă. (C. de A. S. III. No. 1386/20/922 din 24 IV 1925).

4. **Stipularea competenței la împrumuturi ipotecare.** Stipularea competenței făcută între creditor și debitorul personal, nu are efect în acțiunea ipotecară intentată în contra proprietarului, dacă acesta nu este debitor personal, fiindcă conform punctului 2 al art. 1 și art. 45 pr. civ. supunerea la o competență se poate face prin act scris din partea părților, ceea ce în speță nu s'a întâmplat, actul de împrumut nefiind semnat și acceptat de către proprietarul părât, iar în sensul art. 443, 445 C. civ. a. creanța reclamantului este un drept inerent și real și părțile sunt obligați a suferi vânzarea imobilelor ipotocate cu creanța împrumutată în sensul art. 461 C. civ. a. (C. de A. Tg-Mureș No. C. 257/12/1928 din 15 X. 1928).

5. **Judecătoria de arbitrii. Nulitate.** În conformitate cu dispozițiunea categorică a art. 126 din Constituțiune, limba oficială a Statului român este limba română și toate autoritățile de orice natură sunt obligate a întrebuința ca limbă oficială limba română. În consecință și judecătoriile de arbitrii din Ardeal urmează a judeca și pronunța hotărârile lor tot în limba oficială a Statului român, adică în limba română. Fiind hotărârea din speță dată și judecată în limba ungară, ca atare este izbită de nulitate absolută. (C. Cas. S. III. No. 811 din 26 IX. 1928).

CRONICĂ.

Necrolog. *Vasile Cisteianu*, funcționar la Centrala băncii „Albina“ în Sibiu, a încetat din viață la 5 crt., în etate de 32 ani.

O știre eronată. Revista „Consum“ din Cluj, în numărul ei dela 2 crt. aduce știrea că banca „Albina“ din Sibiu, a convocat pe 22 Dec. a. c. o adunare generală extraordinară pentru ratificarea cumpărării totalității acțiunilor dela Intrepozitele „Albina“ Cluj.

Știrea este inexactă. Nu banca „Albina“ din Sibiu, ci societatea comercială Intrepozitele „Albina“, Cluj va ținea la 16 Dec. o adunare generală pentru modificarea statutelor și alegerea unui nou Consiliu de administrație, în urma desinteresării la aceasta societate a grupeii D. Sebestyén, acțiunile căreia au trecut în proprietatea băncii „Albina“ Sibiu.

Banca „Victoria“ Arad. În ultima ședință plenară Consiliul de administrație a acestei bănci s'a constituit cum urmează: Președinte: dl Antoniu Mocsoni și vicepreședinte: dl Dr. Cornel Iancu.

Director general a fost numit dl Emanuil Comșa, directorul Suc. Băncii Românești din Timișoara.

Cu aceasta ocazie Consiliul de administrație, a delegat din sinul său, și un Comitet de direcție în persoanele dlor Dr. Mihaiu Mărcuș și Axente Secula și a numit membri ai acestui comitet pe dir. gen. Emanuil Comșa și pe directorii: G. Popoviciu și V. Antonescu.

Este posibilă o reviziune a legilor referitoare la reforma agrară? Partidul național-țărănesc, actualmente la guvern, când s'a aflat în opoziție, a promis în continuu masselor populare țărănești, revizia legilor referitoare la reforma agrară.

Acum ar fi sosit timpul ca să se treacă dela vorbe la fapte. În programa guvernului însă despre aceasta revizie nu găsim nici un cuvânt și este și neprobabil ca guvernul să încerce o revizie a legilor pentru reforma agrară. Aceasta pentru motivul, că art. 131 a Constituției enunță, că mai multe articole din legile agrare au caracter constituțional și prin urmare ar putea fi modificate numai pe lângă observarea formelor, cari sunt prevăzute în lege (art. 129) pentru revizia Constituției.

Modificarea legii minelor. Precum se știe finanța internațională de ani de zile și ori când a fost să vină în ajutorul României cu împrumuturi, totdeauna cerea, între altele, și modificarea legii minelor, considerată oneroasă societăților străine. În cursul tratativelor ultimului împrumut de stabilizare chestiunea aceasta a devenit iarăși de actualitate.

Guvernul liberal însuși și-a dat seama, că în fine, va trebui să cedeze în privința aceasta.

Noul guvern, prin o declarație a ministrului industriei, a pus acum în vedere cercurilor interesate, că modificarea legii minelor de fapt o are în program și o va face.

Circulația devizelor în Ceho-Slovacia. Cu 1 Ianuarie 1929, se proiectează suprimarea tuturor restricțiunilor referitoare la comerțul cu devize.

Noi proiecte de legi agricole. Dl I. Miha-lache, ministrul agriculturii și domeniilor a decis să se întocmească următoarele proiecte de legi cari vor fi supuse Parlamentului chiar în actuala sesiune:

1. Proiectul de lege privitor la asigurarea animalelor;
2. Proiectul privitor la modificarea legii pentru represiunea fraudelor în vinicultură și comerțul de băuturi spirtoase;
3. Legea pentru regularea situației Casei centrale a împrumuturilor.

O comisie specială economică pentru Ardeal și Bucovina. Ministerul de industrie a numit în comisia specială economică pe următorii domni:

Ion Lapedatu, director la B. N. R.
Ernest Ene, secretar general al ministerului de industrie.

Bădescu Roșiori și C. Crăciunescu, consilieri la Inalta Curte de casație.

C. Stoicescu, consilier tehnic la ministerul de finanțe.

Secretar dl I. Teodorescu, iar secretar referent dl N. Arghir.

Această comisiune va avea de rezolvat cererile de înființări de noi societăți și bănci, precum și măririle de capital, dar numai din regiunile Ardealului și Bucovinei.

Banca Moldova S. A. din Iași își sporește capitalul social dela 70 milioane Lei, la 100 milioane Lei, prin emiterea alor 60 mii acțiuni cu nominal de 500 Lei, cursul de emisiune fiind de 750 Lei, din care 250 Lei trec la rezerve. Prin aceasta sporire capitalurile proprii ale băncii vor întruni cifra de 160 milioane Lei.

Situațiunea sumară a Băncii Naționale a României

Extragem din ultima situațiune sumară, dela 24 Nov. a. c., a Băncii Naționale următoarele poziții:

Activ	Lei
Aur monete și lingouri, etc.	7.539,536.324
Argint și diverse monete	6,374.920
Portofoliul român și străin	9.378,623.649
Împrumuturi pe efecte publice, warante etc.	882,483.944

Centrala Bancilor Populare și Cooperațiilor de producție și consum	1.959,797.487
Casele de împrumut pe gaj agricultorilor	203,713.646
Conturi curente	2.623,123.101
Datoria Statului	10.678,975.705
Efecte publice	280,795.698
Imobile	131,622.963
Conturi de valori	1.155,642.281
Conturi diverse	3.271,280.616
Totalul activelor	38.491,082.042

Pasiv

Capital	100,000.000
Fonduri de rezervă diverse	656,989.713
Bilete B. N. R. în circulațiune	21.756,209.670
Beneficiul net al semestrului I	62,468.925
Conturi curente și recepise la vedere	1.567,166.257
Conturi diverse	4.711,632.770
Ministerul Finanțelor.—Bonuri de tezaur	6.623,713.333
Ministerul Finanțelor.—Fond de lichidare	2.752,981.922
<i>Efecte și alte valori de restituit</i>	
Efecte și alte valori în depozit și păstrare	1.634,231.841
Bonuri de tezaur în gaj p. Imprum. Statului	6.609,620.000
Efecte și alte valori în gaj	4.578,970.685

Taxa: {	Scout	6%
	Dobânda	7%

Cursul Valorilor la București

la 7 Decembrie 1928.

EFECTE

	Dob. anuală	Cursul
Rentă 1913 original	4 ¹ / ₂	180—200
Rentă 1913 duplicate	4 ¹ / ₂	80—85
Scris Rurale	5	57 ¹ / ₄ —57 ¹ / ₂
Scris Urb. București	5	55 ¹ / ₂ —56
Scris Urb. Iași	5	55—55 ¹ / ₂
Comuna București	4	60—65
Comuna București	5%	70—75
Imprumutul Național 1916	5	74—76
Imprumutul Unirii 1919	—	63—63 ¹ / ₂
Imprumutul Refacerii 1920	5	63—63 ¹ / ₂
Renta în proprietății	5	55 ³ / ₄ —56
„ 1903 original	5%	140—150
„ 1903 duplicate	5%	90—95

BĂNCI

	Val. nom.	Cursul
Banca Națională	500	12000—12050
Marmorosch Blank & Cie	500	1500—1520
Românească	500	1060—1070
„ pui	500	950—960
De Scout	500	430—435
Comerc. Română	500	1900—1950
Credit Român	500	1160—1180
Generală	500	820—825
Viticola	500	470—480
Comerț Craiova	500	975—1025

	Val. nom.	Cursul
Com. Ital. și Rom.	500	850—870
Albina Sibiu	500	1100—1150
Carpaților	500	400—410
Franco-Română	500	330—340

ASIGURĂRI

Dacia-România	2000	7200—7300
Națională	500	1050—1100
Generală	500	2900—2950
Agricola	500	1100—1150
Steaua României	500	1200—1220
Prevederea	200	290—300
Soc. Urania	1000	2200—2300

PETROLIFERE

Steaua Română	500	1860—1880
Astra Română	500	3250—3275
Speranța opt.	500	1400—1425
Speranța pui	500	800—850
Petrol Blok	500	400—410
Petrolul Rom. opt.	500	920—925
Petrolul Rom. (pui)	500	525—550
I. R. D. P. opt.	500	545—550
I. R. D. P. III vârs.	500	420—430
Concordia	250	1675—1725
Creditul Minier	500	1165—1175

DIFERITE SOCIETĂȚI

Reșița	500	810—815
C. Tramv. Buc.	500	1160—1170
Govora-Călimănești purtător	200	250—260
Govora-Călimănești nom.	200	250—260
Cartea Românească	500	400—405
Creditul Technic purt.	500	480—490
Creditul Technic nom.	500	480—490
Letea opt.	500	1000—1020
Clădirea Românească	500	900—920
Mica ex. cup.	500	700—710
Carpatina	500	1010—1020
Credit Industrial	1000	1000—1020

MONEDE EFECTIVE

Dolari	169.50—171.50
Sterline	815—825.—
Lirete	8.80—9.—
Cor. cehe	4.95—5.—
Franci francezi	6.70—6.80
Franci belgieni	4.60—4.70
Franci elvețieni	32.50—33.—
Mărci germane	40.00—40.50
Zloți	19.00—20.—
Șilingi austr.	23.00—25.—
Pengő	29.25—29.75
Dinari	2.95—3.—
Leva	1.23—1.25
Drachme	2.15—2.20
Lire otomane	86.00—87.—
Napoleon	660—670.—